

IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ MOKĖJIMO MOKYTIS UGDYMO(SI) REIKŠMINGUMAS MOKYMOSI VISĄ GYVENIMĄ KONTEKSTE

Goda Stonkuvienė

Vilniaus lopšelis-darželis „Pipiras“

Įvadas

Norint užtikrinti visuomenės tobulėjimo procesą, būtina atkreipti dėmesį į jos švietimą. Valstybinėje švietimo 2013–2022 m. strategijoje pažymima, jog, siekiant užtikrinti gyventojų gerovę vis labiau globalizacijos veikiamame ir vis sudėtingesniame pasaulyje, pirmiausia valstybė turėtų investuoti į jų išsilavinimą, ugdydama gebėjimus ir vertybines bei pasaulėžiūrinės nuostatas, būtinas tautos vientisumo išsaugojimui, modernėjimui ir gyvybingumui. Siekiant šio tikslo labai svarbus tampa mokymosi visą gyvenimą procesas. Nuo 2001 metų, kai Lietuvą pasiekė Europos Komisijos inicijuotas Mokymosi visą gyvenimą memorandumas, dėl mokymosi mokytis idėjų realizavimo buvo inicijuojamos diskusijos, šios idėjos buvo analizuojamos teoriniu aspektu, gilinamasi į mokymosi mokytis sampratą, teorijas, kompetencijos struktūrą ir raiškas, mokymosi ir mokėjimo mokytis procesą, dokumento nuostatas imta įgyvendinti įvairiais švietimo lygmenimis.

Mokymosi visą gyvenimą idėja sietina su žmogaus mokėjimo mokytis kompetencija bei siekiu mokytis ir tobulėti nuolat ir visą savo gyvenimą. Todėl šio dokumento (Mokymosi visą gyvenimą memorandumas, 2001) nuostatos dėl asmens mokėjimo ir siekio mokytis realizavimo buvo aktualizuotos kaip vienas iš svarbiausių švietimo tikslų ir siekiamų rezultatų, o mokėjimo mokytis kompetencija akcentuojama kaip būtina sąlyga sėkmingai gyventi ir veikti nuolat besikeičiančiame veiklos ir gyvenimo pasaulyje. Todėl Europos Sąjungos ir Lietuvos švietimo dokumentuose mokėjimas mokytis įvardijamas kaip viena iš svarbiausių žmogaus kompetencijų. Remiantis Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų (2006), mokėjimo mokytis kompetenciją galima apibūdinti kaip gebėjimą atkakliai ir sėkmingai mokytis, efektyviai valdyti (planuoti, organizuoti ir koreguoti) savo mokymąsi individualiai ir grupėmis. Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ (2012) nurodoma, jog siekiant besimokančios visuomenės būtina sukurti veiksmingą mokymosi visą gyvenimą sistemą, užtikrinančią dinamiškai visuomenei būtinų žinių bei gebėjimų įgijimą ir tobulinimą. Praėjus penkiolikai metų nuo Mokymosi visą gyvenimą memorandumo (2001) atsiradimo, visuomenės ir pedagogi-

niu lygmeniu analizuojama mokymosi visą gyvenimą pažanga ir kontekstas. Reflektuojant šio dokumento nuostatų įgyvendinimo priemonių efektyvumą, identifikuojami kokybės kriterijai, mokymosi mokytis proceso tobulinimo ir efektyvinimo galimybės visuose švietimo etapuose.

Didžiulis dėmesys mokymosi mokytis kompetencijai ugdyti(is) buvo skiriama pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo etapuose, savaiminio ir tęstinio mokymo(si) procesuose. Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosiose programose (2008) akcentuojama mokymosi mokytis kompetencija; jos samprata ir įgyvendinimo galimybės apibrėžtos integruojamojoje mokymosi mokytis programoje, kurią pedagogai įgyvendina per formalųjį ir neformalųjį ugdymą; parengtas mokėjimo mokytis vertinimo (5–8 kl.) instrumentas ir jo taikymo metodinės rekomendacijos (Mokėjimo mokytis kompetencijos vertinimas, 2012). Mokėjimo mokytis kompetenciją siūloma vertinti pagal tokias šios kompetencijos sritis:

1. Teigiamas požiūris į mokymąsi ir nusiteikimas mokytis (kodėl mokausi).
2. Tikslo ir jo link vedančių veiklų numatymas (ko mokausi).
3. Organizuota ir kryptinga mokymosi veikla (kaip mokausi).
4. Mokymosi veiklos ir rezultatų apmąstymas bei įsivertinimas (mąstau, kaip sekasi).

Vaikystės fenomeną tyrinėjanti A. Juodaitytė jau 2001 m. atkreipė dėmesį į vaikystės periodo reikšmingumą suaugusio žmogaus tapsmui. Autorė pabrėžė, jog ikimokyklinės įstaigos lygiomis teisėmis su visomis kitomis švietimo institucijomis (mokyklomis, universitetais) turi dalyvauti kurdamas žmogaus nuolatinio mokymosi ideologiją visuomenėje. Atliktoje ikimokyklinio ugdymo kokybės studijoje (Valantinas, 2012) nurodoma, kad įvairiose šalyse vaikų mokymosi patyrimas, mokymo ir mokymosi stiliai yra svarbios ikimokyklinės ugdymo įstaigos veiklos ir įsivertinimo sritys. Mokslininkai, tyrinėjantys ikimokyklinį ugdymą, formuojantys šio ugdymo etapo metodologinius ir teorinius pagrindus bei kuriantys metodines gaires, atkreipia dėmesį į vaikų mokėjimo mokytis gebėjimą ir jo ugdymą(si) jau ankstyvoje vaikystėje. Pastaruoju metu išleistų leidinių, skirtų ikimokykliniam ir priešmokykliniam ugdymui, autoriai (Monkevičienė ir

kt., 2015) akcentuoja vaikų mokėjimo mokytis ugdy-
mą(si) bei pažymi, jog jau ikimokyklinio amžiaus
vaikas įgyja svarbios patirties, kuri tampa tolesnio jo
mokymosi pagrindu ir lemia mokymosi visą gyvenim-
mą sėkmę.

Svarbu pastebėti, kad Lietuvoje išsamesnių stu-
dijų ikimokyklinio amžiaus vaikų mokėjimo mokytis
tema stokojama, lieka neatskleistos šių gebėjimų ug-
dymo(si) prielaidos ir galimybės, edukacinių veiklų
ir pedagogų pasirengimo potencialas, laiduojantis šio
amžiaus vaikų mokymo(si) mokytis galimybes.

Atsižvelgiant į tai, **tyrimo objektu** pasirinktas
ikimokyklinio amžiaus vaikų mokėjimas mokytis.

Tyrimo tikslas – pagrįsti ikimokyklinio am-
žiaus vaikų mokėjimo mokytis ugdyto(si) svarbą
tolesniam mokymuisi remiantis Europos Sąjungos ir
Lietuvos dokumentais.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti Europos Sąjungos ir Lietuvos doku-
mentus, reglamentuojančius mokymąsi mokytis;

identifikuoti juose mokymosi mokytis reikšmin-
gumą ikimokykliniame amžiuje.

2. Apibendrinti mokymosi mokytis idėjos aktualiza-
vimą ikimokyklinį ugdymą šalyje reglamentuojan-
čiuose dokumentuose.

Tyrimo metodai

Europos Sąjungos ir Lietuvos dokumentų anali-
zė, kuria remiantis išskiriami reikšmingi teiginiai apie
mokymąsi mokytis, aktualizuojant jų reikšmingumą
ikimokykliniame amžiuje; šių teiginių sisteminimas
ir apibendrinimas pagal mokymosi mokytis svarbą
išryškinančias sritis.

Tyrimo rezultatai

Analizuojant Europos Sąjungos dokumentus
mokėjimo mokytis ir mokymosi mokytis visą gyve-
nimą kontekste, pirmiausia išryškinamas šio proceso
permanentiškumas, kurio nuostatos akcentuojamos 1
lentelėje nurodytuose dokumentuose.

1 lentelė. *Mokymosi proceso permanentiškumas Europos Sąjungos dokumentuose*

Mokymosi proceso permanentiškumas	
Dokumento teiginiai ir akcentuojamos sritys	Europos Sąjungos dokumentai
<i>Mokymosi vientisumas „nuo lopšio iki karsto“.</i>	Mokymosi visą gyvenimą memorandumas (2001)
<i>Mokymasis visą gyvenimą turi trukti nuo ikimokyklinio iki pensinio amžiaus.</i>	Europos Sąjungos Tarybos 2002 m. birželio 27 d. rezoliucija dėl visą gyvenimą trunkančio mokymosi
<i>Svarbiausia yra gebėjimas persikvalifikuoti ir mokytis iš naujo. Be to, kalbama apie galimybę remiantis įgytomis žiniomis, kvalifikacija ir ankstesne gyvenimo patirtimi toliau tobulinti savo įgūdžius, panaudoti ir pritaikyti juos naujame kontekste.</i>	Regionų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų (2006)
<i>Visos Europos Sąjungos šalys pripažįsta mokymąsi visą gyvenimą („nuo gimimo iki mirties“) kaip vieną svarbiausių ekonomikos augimo, užimtumo ir socialinės įtraukties veiksnį. Šioje srityje svarbus aspektas yra mokyme dalyvaujančių 4–64 m. amžiaus asmenų skaičius, kuris didėja beveik visose Europos Sąjungos šalyse.</i>	Tarybos ir Komisijos parengta darbo programos „Švietimas ir mokymas 2010“ įgyvendinimo 2010 m. pažangos bendra ataskaita (2010)

Europos Sąjungos dokumentų analizė leidžia
teigti, jog mokymosi mokytis procesas akcentuoja-
mas kaip nuoseklus, nenutrūkstamas procesas, prasi-
dedantis nuo žmogaus gimimo ir besitęsiantis visą jo
gyvenimą. Be to, įžvelgiama mokymosi proceso tęs-
tinumo būtinybė nuo ikimokyklinio iki pensinio am-

žiaus bei mokymosi proceso, kaip vieno svarbiausių
ekonomikos augimo, užimtumo ir socialinės įtrauk-
ties veiksnių, pripažinimas.

Įžvalgos apie mokymosi mokytis sampratą
Europos Sąjungos dokumentuose pateiktos 2 lentelė-
je.

2 lentelė. *Mokymosi mokytis samprata Europos Sąjungos dokumentuose*

Mokymosi mokytis samprata	
Dokumento turinys ir akcentuojamos sritys	Europos Sąjungos dokumentai
<i>Būtina, kad jaunimas išmokytis mokytis ir teigiamai žiūrėtų į mokymąsi.</i>	Mokymosi visą gyvenimą memorandumas (2001)
<i>„Mokymasis mokytis“ reiškia gebėjimą atkakliai mokytis, organizuoti savo mokymąsi, įskaitant mokymąsi veiksmingai valdant laiką ir informaciją, asmeniškai ir grupėmis. Šis gebėjimas – tai mokymosi proce- so ir poreikių supratimas, turimų galimybių nustatymas ir gebėjimas įveikti kliūtis siekiant sėkmingai mokytis. Šis gebėjimas reiškia, kad įgyjamos, apdorojamos ir įsisavinamos naujos žinios ir įgūdžiai, sie- kiama gauti pagalbą ir ja naudotis.</i>	Europos Parlamento pozicija, priimta per pirmąjį svarstymą 2006 m. rugsėjo 26 d., siekiant priimti Europos Parlamento ir Tarybos rekomendaciją dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi ge- bėjimų

2 lentelės tęsinys

<i>Pažymima, kad tarp Europos orientaciniuose bendrųjų gebėjimų metmenyse išskirtų aštuonių sričių yra išskirtas ir „mokymasis mokytis“. „Šis kompleksas savo pobūdžiu skiriasi nuo kitų bendrųjų gebėjimų, nes jis susijęs su likusių bendrųjų gebėjimų tobulinimu“.</i>	Regionų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų (2006)
<i>Mokymasis mokytis reiškia besimokančiojo individualios laikysenos gebėjimą ir požiūrį į savo mokymąsi. Tai reiškia, kad besimokantysis sugeba save įvertinti ir žino, kaip jam valdyti mokymosi situacijas, kokia mokymosi metodika jam yra tinkamiausia, kokios jo stipriosios pusės ir kokiose srityse jis gali pasiekti geresnių rezultatų. Komitetas pasisako už tai, kad tokiems gebėjimams kaip „mokymasis mokytis“ būtų skiriama daugiau dėmesio, nes jie apima pagrindines asmens mokymosi nuostatas ir dėl to yra kitų nurodytų bendrųjų gebėjimų ugdymo prielaida.</i>	Regionų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų (2006)
<i>Komisija siūlo daugiausia dėmesio stiprinant universalius ir konkretaus dalyko gebėjimus skirti, visų pirma, mokymuisi mokytis, taip pat medžiagai, mokytojų rengimui, personalizuotam mokymuisi ir kt.</i>	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui Gebėjimų ugdymas XXI amžiuje: Europos bendradarbiavimo mokyklų klausimais darbotvarkė (2008)
<i>Išskiriama, kad mokinio ar kalbos vartotojo bendrosios kompetencijos susideda būtent iš žinių, gebėjimų ir egzistencinės kompetencijos, taip pat gebėjimo mokytis. Gebėjimas mokytis apibūdinamas „kaip mokėjimas arba nusiteikimas atrasti tai, kas kitoniška“, jis „sutelkia egzistencinę kompetenciją, turimas žinias bei gebėjimus ir pasitelkia kitas kompetencijas“.</i>	Bendrieji Europos kalbų mokymosi, mokymo ir vertinimo metmenys (2008)
<i>Mokymosi mokytis gebėjimai taip pat numatyti daugelyje mokymo programų, tačiau mokykloms ir mokytojams reikia daugiau paramos norint šių gebėjimų ugdymą įtraukti į mokymo ir mokymosi procesus ir visoje mokykloje propaguoti mokymosi etosą. Novatoriški metodai, pavyzdžiui, asmeniniai mokymosi planai ir tyrimais grindžiamas mokymasis, gali būti naudingi ypač tiems, kam ligi šiol nesisekė mokytis.</i>	Tarybos ir Komisijos parengta darbo programos „Švietimas ir mokymas 2010“ įgyvendinimo 2010 m. pažangos bendra ataskaita

Europos Sąjungos dokumentuose (žr. 2 lentelę) mokymosi mokytis kompetencija pripažįstama kaip esminė žmogaus kompetencija, susijusi su poreikiu ir gebėjimu organizuoti bei valdyti savo mokymosi procesą. Čia akcentuojamas ir individualus (asmens) lygmuo, nes mokymosi mokytis gebėjimų ugdymuisi įtakos turi poreikis mokytis, gebėjimai, turima patirtis, savęs, kaip besimokančiojo, pažinimas. Pastebima, jog mokymuisi mokytis svarbu individualizuoti (personalizuoti ir (ar) individualizuoti) mokymąsi,

teikti pagalbą besimokančiam mokiniui bei paramą mokykloms ir mokytojams dėl mokymosi mokytis gebėjimų ugdymo sistemingos įtraukties į mokymo ir mokymosi procesus, propaguoti mokymosi etosą visoje mokykloje.

Apibendrinta Europos Sąjungos dokumentų analizė, identifikuojant mokymosi mokytis nuostatas, apimančias ikimokyklinio ugdymo lygmenį, pateikta 3 lentelėje.

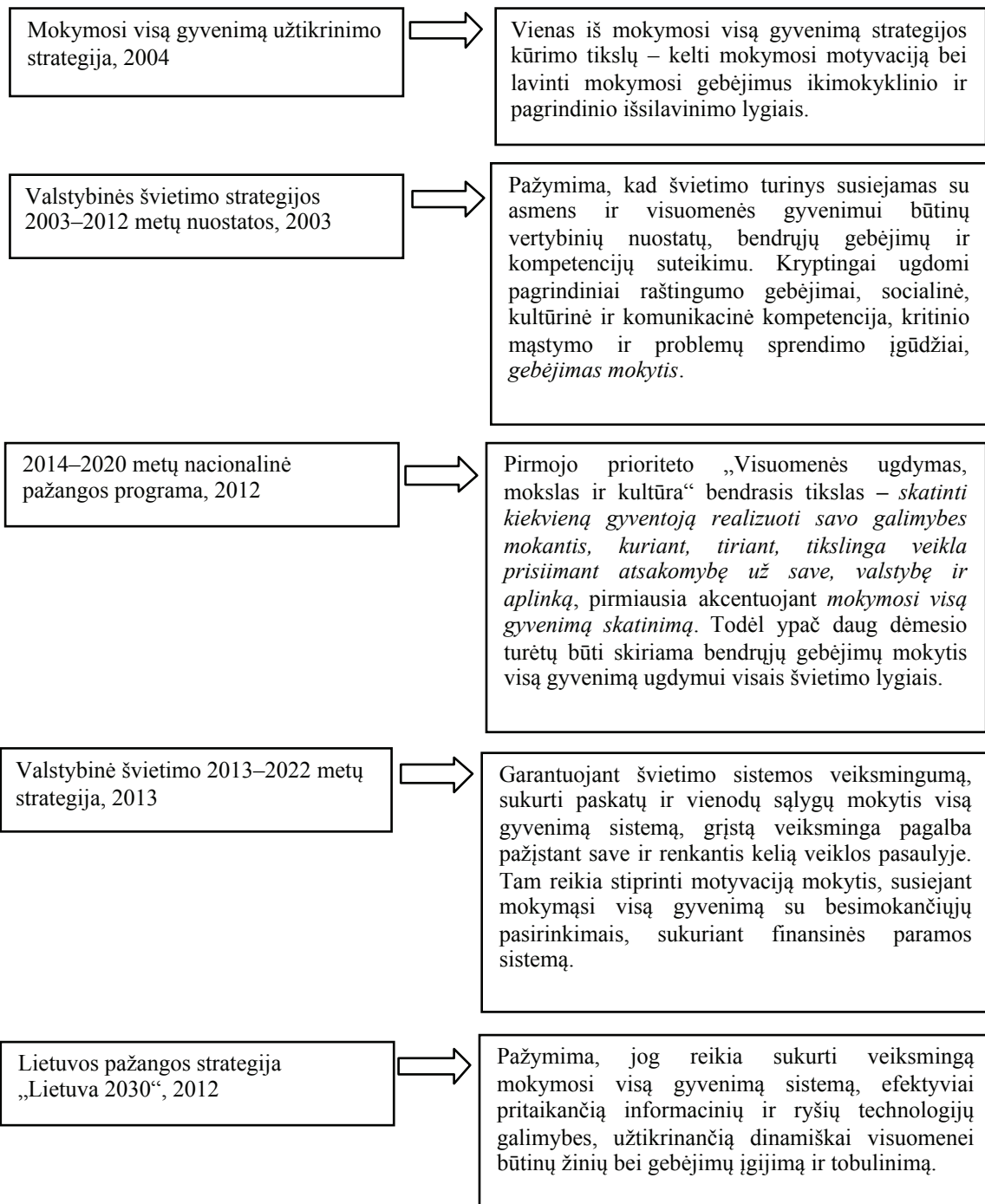
3 lentelė. *Mokymosi mokytis ikimokyklinio ugdymo etape akcentavimas Europos Sąjungos dokumentuose*

Mokymasis mokytis (ikimokyklinio ugdymo lygmuo)	
Dokumento turinys ir akcentuojamos sritys	Europos Sąjungos dokumentai
<i>Jau tvirtai įrodyta, kad kokybiškas ikimokyklinis ugdymas palengvina vėlesnį mokymąsi ir teikia ilgalaikės naudos pasiekimų ir socializacijos srityje asmens mokymosi ir profesinės veiklos laikotarpiu.</i>	Komisijos komunikatas Tarybai ir Europos Parlamentui Europos švietimo ir mokymo sistemų veiksmingumas ir teisingumas (2006)
<i>Kad įgytų gebėjimų, besimokantys asmenys privalo nuo mažens „išmokyti mokytis“, t. y. kritiškai vertinti savo mokymosi siekius, mokantis laikytis savidrausmės, dirbti savarankiškai ir bendradarbiauti, prirėkus ieškoti informacijos ar pagalbos ir naudotis visomis naujųjų technologijų teikiamomis galimybėmis.</i>	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui Gebėjimų ugdymas XXI amžiuje: Europos bendradarbiavimo mokyklų klausimais darbotvarkė (2008)
<i>Pirminis švietimas ir mokymas turėtų padėti išugdyti šiuos bendruosius gebėjimus tiek, kad visi jaunuoliai, įskaitant patekusius į nepalankią padėtį, būtų pasirengę toliau mokytis ir dirbti.</i>	Tarybos ir Komisijos parengta darbo programos „Švietimas ir mokymas 2010“ įgyvendinimo 2010 m. pažangos bendra ataskaita
<i>Atkreipiamas dėmesys į ankstyvosios vaikų patirties svarbą: „padėjus tvirtus pagrindus ankstyvoje vaikystėje, vėliau mokomasi geriau, didesnė tikimybė, kad tai bus daroma visą gyvenimą.“ Ankstyvojo ugdymo etape susiformuoja pagrindiniai įgūdžiai ir veiklos modeliai, kurie bus taikomi visą gyvenimą. Pirmaisiais gyvenimo metais įgyti nekognityviniai įgūdžiai (pavyzdžiui, atkaklumas, motyvacija, gebėjimas bendrauti) yra būtini norint ateityje sėkmingai mokytis ir bendrauti su kitais žmonėmis. Išskiriama tokia ankstyvojo ugdymo ir priežiūros sistemos struktūra: a) 0–3 m. vaikų priežiūra, b) vaikų nuo trejų metų iki mokyklinio amžiaus ugdymas; ar abu šie lygmenys būtų sujungti į vieną – vaikų priežiūros ir ugdymo nuo gimimo iki mokyklinio amžiaus.</i>	Komisijos komunikatas „Ankstyvasis ugdymas ir priežiūra. Kaip padėti mūsų vaikams kuo geriau pasirengti ateičiai“ (2011)
<i>„Ikimokyklinis ugdymas ir priežiūra – tai atspirties taškas ir viena veiksmingiausių priemonių, padedanti gerinti bendruosius gebėjimus. Šioje srityje kyla dvejopas uždavinys – padidinti galimybes patekti į šią sistemą ir pagerinti jos kokybę“.</i>	2015 m. Tarybos ir Komisijos Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos („ET 2020“) įgyvendinimo bendra ataskaita „Nauji Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje prioritetai“ (2015)
<i>Pabrėžiama, kad ypač ankstyvajame amžiuje svarbus yra „mokymasis žaidžiant, kuris gali apimti pedagoginiu požiūriu naudingus žaidimus ir skaitmenines priemones, skatina ne tik vaizduotę, intuityją ir smalsumą, bet ir sugebėjimą bendradarbiauti bei spręsti problemas“.</i>	Tarybos išvados dėl ikimokyklinio ugdymo ir pradinio ugdymo vaidmens skatinant kūrybingumą, novatoriškumą ir skaitmeninę kompetenciją (2015)

Europos Sąjungos dokumentų analizė atskleidė tai, kad juose mokymosi mokytis kontekste nuolat atkreipiamas dėmesys į ikimokyklinį ugdymą ir jo reikšmingumą išsiugdant bendruosius gebėjimus ir pasirengiant tolesniam mokymuisi. Akcentuojama,

kad ankstyvojo ugdymo etape susiformuoja tie pagrindiniai įgūdžiai ir veiklos modeliai, kurie bus taikomi visą gyvenimą.

Lietuvos dokumentų analizės rezultatai atspindi 1 paveiksle.

1 pav. Mokymasis mokytis Lietuvos strateginiuose dokumentuose

Apibendrinant šalies strateginius dokumentus galima pastebėti, jog juose daugiausia dėmesio skiriama mokymosi visą gyvenimą aspektui, labiau orientuojantis į švietimo sistemos efektyvumą, palankių sąlygų mokytis visą gyvenimą ir sistemos tam sukūrimą. Pastebima, jog svarbia sąlyga, siekiant sukurti veiksmingą mokymosi visą gyvenimą sistemą, Lietu-

vos strateginiuose dokumentuose pažymimas gebėjimas mokytis, kurio ugdymui(si) turėtų būti skiriama svarbi vieta visais švietimo sistemos lygiais.

Lietuvos ikimokyklinio ugdymo lygmens dokumentų, atspindinčių mokėjimo mokytis ugdymą(si), apibendrinimas pateiktas 2 paveiksle.

2 pav. Mokėjimas mokytis ikimokyklinį ugdymą Lietuvoje reglamentuojančiuose dokumentuose

Šiandien ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo organizavimą reglamentuoja naujai parengti trys dokumentai (žr. 2 pav.), kuriuose išskirtinis dėmesys kreipiamas į vaikų mokėjimo mokytis ugdymą(si). Šiuose dokumentuose pateikiama mokėjimo mokytis samprata ir komponentai (*gebėjimas išsikelti mokymosi tikslus, planuoti, kaip jų bus siekiama, pasirinkti tinkamus mokymosi būdus, apmąstyti mokymosi procesą, įsivertinti rezultatus ir atsižvelgiant į juos kelti tolesnį tikslą*), mokymuisi mokytis svarbios sąlygos (bendradarbiavimas, savarankiškumas ir kūrybiškumas, veiklos įvairovė, noras mokytis, atsakomybė už veiklos rezultatus ir pan.), akcentuojama mokėjimo mokytis gebėjimo įtaka sėkmingam ateities mokymuisi.

Išvados

1. Mokėjimo mokytis kompetencija yra viena svarbiausių žmogaus kompetencijų ir reikšminga nuolatiniame visą gyvenimą trunkančiame mokymuisi, turinti įtakos įgyjant kitus gebėjimus ir tobulėjant įvairiose veiklos srityse. Tai akcentuojama įvairiuose Europos Sąjungos ir Lietuvos dokumentuose.
2. Ikimokyklinis ugdymas mokymosi visą gyvenimą procese yra svarbus etapas: tuo metu vaikai įgyja pamatinių tolesniam ugdymuisi svarbių gebėjimų, tarp kurių akcentuojamas ir mokėjimas mokytis. Tai akcentuojama šiandienos Lietuvos parengtų dokumentų, reglamentuojančių ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą, tekstuose. Ikimokyklinio amžiaus prioritetą mokymosi

- eiga per internetą: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52006AR0031&qid=1465160767667&from=LT>>.
18. *Tarybos ir Komisijos Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos („ET 2020“) įgyvendinimo bendra ataskaita „Nauji Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje prioritetai“*, 2015. Prieiga per internetą: <[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015XG1215\(02\)&qid=1465162926422&from=LT](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015XG1215(02)&qid=1465162926422&from=LT)>.
 19. *Tarybos ir Komisijos parengta darbo programos „Švietimas ir mokymas 2010“ įgyvendinimo 2010 m. pažangos bendra ataskaita*, 2010. Europos Sąjungos institucijų, įstaigų ir organų pranešimai. Prieiga per internetą: <[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010XG0506\(01\)&qid=1465160931342 &from=LT](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010XG0506(01)&qid=1465160931342 &from=LT)>.
 20. *Tarybos išvados dėl ikimokyklinio ugdymo ir pradinio ugdymo vaidmens skatinant kūrybingumą, novatoriškumą ir skaitmeninę kompetenciją*, 2015. Prieiga per internetą: <[http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015XG0527\(04\)&qid=1465163142003&from=LT](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015XG0527(04)&qid=1465163142003&from=LT)>.
 21. Valantinas A., 2012, Ikimokyklinio ugdymo kokybė. *Švietimo problemos analizė*. Rugsėjis, Nr. 13 (77).
 22. *Valstybinė švietimo 2013–2022 metų strategija*. Patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2013 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. XII-745. Prieiga per internetą: <<https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=b1fb6cc089d911e397b5c02d3197f382>>.
 23. *Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatos*. Patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. liepos 4 d. nutarimu Nr. IX-1700. Prieiga per internetą: <https://www.smm.lt/uploads/lawacts/docs/262_dc3c7ebc18a74ed7097d0dd59002c406.doc>.

Summary

THE IMPORTANCE OF (SELF)EDUCATING PRE-SCHOOL CHILDREN'S ABILITY TO LEARN IN THE CONTEXT OF LIFELONG LEARNING

G. Stonkuvienė

In today's increasingly globalized world, people need to quickly adapt to a rapidly changing environment. Change underpins constant and continuous social and personal development. A person's attitude towards lifelong learning plays an important role and ensures the process goes smoothly. Each person should be able to learn independently, analyse and reflect experience, seek knowledge in professional activities or the areas of interest. To do that systematically and consistently a person has to master learning to learn abilities and start developing them from preschool age.

In the context of lifelong learning, the importance of preschool age is emphasised in the European agenda for education as well as in Lithuania's documents on preschool and pre-primary education. In the context of learning to learn, document analysis allows the author to state that there is almost no direct mention of preschool education in Lithuania's national policy on education although, speaking about a need for and the ability to learn through one's life, this stage of education is of prime importance within the importance of other stages of education.

EU and Lithuania's document analysis on education may serve as the grounds for in-depth research into children's ability to learn at the preschool and/or pre-primary education stage at a theoretical and empirical level and the (self)education of learning to learn of higher quality.

Keywords: preschool education, ability to learn, European Union and Lithuania's documents.

Santrauka

IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ MOKĖJIMO MOKYTIS UGDYMO(SI) REIKŠMINGUMAS MOKYMO SI VISĄ GYVENIMĄ KONTEKSTE

G. Stonkuvienė

Šiuolaikiniame, vis labiau globalizacijos veikiamame pasaulyje žmogui būtina greitai prisitaikyti prie sparčiai besikeičiančių aplinkos sąlygų. Vykstantys pokyčiai skatina nuolatinį ir nenutrūkstamą visuomenės ir asmens tobulėjimo procesą. Norint užtikrinti, kad šis procesas vyktų sklandžiai, labai svarbios tampa mokymosi visą gyvenimą nuostatos. Kiekvienas žmogus turėtų sugebėti mokytis individualiai, analizuoti, reflektuoti savo patirtį, siekti profesinių žinių. Kad šis procesas

būtų sistemingas ir nuoseklus, individui būtina gerai įvaldyti mokėjimo mokytis įgūdžius ir šiuos įgūdžius pradėti ugdyti jau ikimokykliniame amžiuje. Ikimokyklinio amžiaus prioritetas mokymosi mokytis visą gyvenimą kontekste išryškinamas daugelyje Europos Sąjungos dokumentų; tai akcentuojama ir šiandienos Lietuvoje parengtų dokumentų, apimančių ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą, tekstuose. Remiantis analizuotais Lietuvos švietimo politikos dokumentais galima teigti, jog tiesiogiai ikimokyklinio ugdymo etapas mokymosi mokytis kontekste menkai akcentuojamas, tačiau šio etapo reikšmingumą galima identifikuoti aptariant visų švietimo lygių svarbą, kai kalbama apie asmens poreikį ir mokėjimą mokytis visą gyvenimą. Atliktų Europos Sąjungos ir Lietuvos dokumentų analizė sudaro galimybę imtis išsamesnės mokėjimo mokytis ikimokykliniame ir (ar) priešmokykliniame ugdymo etape analizės teoriniu ir praktiniu lygmenimis, siekti kokybiškesnio mokėjimo mokytis ugdymo(si) įgyvendinimo.

Prasminiai žodžiai: ikimokyklinis ugdymas, mokėjimas mokytis, Europos Sąjungos ir Lietuvos dokumentai.

Įteikta 2016-06-06
Priimta 2016-07-11